

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	275
Land:	Rusland
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Nord-Kaukasus: Etterlysninger
Udgivet:	23. marts 2012
Optaget på baggrundsmaterialet:	28. juni 2012

Respons

Nord-Kaukasus: Etterlysninger

Problemstilling/spørsmål:

- Hva skal til for å bli offisielt etterlyst?
- Vil det være kjent om en person er etterlyst eller ikke?
- Hva vil det si å være uoffisielt etterlyst?
- Hvordan foregår etterforskningen?
- Når går en person over fra å være lokalt etterlyst til å være føderalt etterlyst?
- I hvilken grad blir føderalt etterlyste personer faktisk pågrepet?
- Har politi ved kontrollpostene oversikt over etterlyste personer?

Hva skal til for å bli offisielt etterlyst?

Det må være et formelt grunnlag som fører til at en person etterlyses. Hvis en person driver med, eller er vitne til, kriminalitet vil politiet forsøke å stanse den kriminelle virksomheten. Det gjøres en politifaglig vurdering av hver enkelt sak, og hvis saken er alvorlig nok vil den bli prioritert av politiet, og det startes en etterforskning. Skulle etterforskningen føre til at politiet finner grunn til mistanke mot en bestemt person vil vedkommende normalt bli etterlyst, på bakgrunn av sin kriminelle adferd. Det samme gjelder vitner til alvorlige forbrytelser (Diplomatkilde, e-post desember 2011).

Ifølge ulike kilder, blant andre Memorial i Moskva (intervju, februar 2010), kan personer i Russland være lokalt og føderalt etterlyst. Opplysningene om hvem som er etterlyst i Russland er samlet i elektroniske registre.

Vil det være kjent om en person er etterlyst eller ikke?

Ifølge Memorial i Moskva (intervju, februar 2010) eksisterer det ingen formell prosedyre for å få vite om en person er etterlyst. En måte å få tilgang til slik informasjon vil eventuelt være gjennom bekjente innen politivesenet.

En annen mulig måte å få kjennskap til om en person er etterlyst vil være dersom det har blitt hengt opp en etterlysningsplakat av vedkommende. I utgangspunktet skal det henges opp etterlysningsplakater på offentlige steder av personer som er etterlyst. Etterlysningene inneholder bilder og sendes ut til kontrollposter, politistasjoner og flyplasser. Ifølge en advokat henges det som regel opp plakater bare i de mest alvorlige tilfellene. Dette er på grunn av plassmangel (Advokat, intervju i Nord-Kaukasus november 2011; Memorial i Nazran, e-post september 2011). Det hender at det legges ut etterlysninger av personer på MVDs (det russiske innenriksministeriet) nettsider. Det er Landinfos inntrykk at ikke alle etterlyste legges ut på MVDs nettsider. Landinfo kjenner ikke til "kriteriene" for hvem som legges ut på disse sidene.

Ved kontakt med det offentlige, som for eksempel ved utstedelse av innenriks- og utenrikspass, bostedsregistrering, registrering av fast eiendom eller bil, blir personopplysninger kontrollert opp mot etterlysningsregistrene (Diplomatkilde, intervju februar 2010; Federal Migration Service, intervju Moskva november 2011).

Hva vil det si å være uoffisielt etterlyst?

I henhold til flere kilder (Shvedov, intervju i Moskva februar 2010; Memorial, intervju i Moskva februar 2010) finnes det såkalte uoffisielle etterlysningslister i Nord-Kaukasus. Landinfo forstår dette mer som oversikter politiet og sikkerhetsstrukturene fører over personer de har i søkelyset, men som ikke er offisielt etterlyst. De "uoffisielle etterlysningene" er uten skriftlig grunnlag og bygger i vesentlig grad på løse antagelser. Politiet fører selv opp personer på uformelle lister og listene baserer seg ikke på faktiske saker (Shvedov, intervju i Moskva februar 2010).

Hvordan foregår etterforskningen?

Det er Landinfos inntrykk at etterforskningsmetodene som politiet og påtalemyndighetene bruker er enkle. Ifølge redaktøren i nettavisen Kavkaz Uzel, Shvedov (intervju, februar 2010), er vitneførsel ofte avgjørende bevis i den enkelte sak. Grunnet manglende ressurser brukes i mindre grad mer avanserte og tidkrevende etterforskningsmetoder. Dette er blant annet bakgrunnen for at tilståelser og navn på opprørere fremtvinges under tortur. Bruk av tortur er en arv fra sovjettiden og er utbredt i terrorrelaterte saker. Videoopptak¹, der disse finnes, er et annet bevismateriale. Opptakene undersøkes nøye for å kartlegge hvem som er i bildet. De som fremkommer på et bilde sammen med opprørere har stor sjanse for å bli mistenkt for opprørvirksomhet og bli etterlyst. Bildet blir vurdert som et sterkt bevis, sterkere enn vitnebevis som fremkommer under tortur og press.

En representant for en internasjonal NGO (intervju, februar 2010) opplyser at prosedyrene for å opprette en sak som regel blir fulgt. Representanten opplyser at det er ved innhenting og vurdering av bevis at tilfeldighetene råder. Denne informasjonen ble også bekreftet i møter med kilder i Nord-Kaukasus i november 2011.

¹ Opprørerne har egne nettsider hvor videoopptak av deres aktiviteter legges ut.

Når går en person over fra å være lokalt etterlyst til å være føderalt etterlyst?

En straffesak blir i utgangspunktet registrert der den straffbare handlingene har funnet sted. Avhengig av den straffbare handlingens karakter, vurderinger og prioriteringer for hver enkelt sak, kan etterlysningen utvides til føderalt nivå eller til internasjonalt nivå via Interpol. Det er opp til den enkelte etterforsker hvorvidt en sak skal løftes til føderalt nivå (Diplomatkilde, møte i Moskva februar 2010; Advokat, møte i Nord-Kaukasus 2011).

Føderal etterlysning kan utstedes av ulike instanser som Innenriksministeriet (MVD), Sikkerhetstjenesten (FSB) eller Etterforskningskomiteen (Investigating Committee), avhengig av prioriteringene til den enkelte instans (Internasjonal NGO, intervju i Moskva februar 2010).

Personer som er mistenkt for å ha begått "alvorlige" og "svært alvorlige" kriminelle handlinger, kan etterlyses føderalt med en gang, uten først å ha vært lokalt etterlyst (Memorial i Nazran, e-post juni 2010). Lovbrudd etter russisk straffelov §§ 205², 208.1³ og 209⁴ inngår i kategorien "alvorlige" og "svært alvorlige" kriminelle handlinger (Advokat i Nord-Kaukasus, intervju november 2011). Ifølge Memorial i Nazran (e-post, juni 2010) er det kun lovbrudd som straffes etter §§ 205 og 209 som gir anledning til føderal etterlysning med en gang.

Straffeforfølgning etter § 208.2⁵ som omhandler bistand til opprørere medfører ikke at en person kan etterlyses føderalt med en gang. Forholdet kan imidlertid etter en periode føre til føderal etterlysning, avhengig av hvordan den enkelte etterforsker vurderer saken (Advokat, møte i Nord-Kaukasus 2011; Udlændingesservice 2011).

I hvilken grad blir føderalt etterlyste personer faktisk pågrepet?

Ifølge russisk straffeprosesslov § 32 skal en straffesak føres på det stedet hvor ugjerningen ble begått, med unntak beskrevet i § 35 i samme lov (Criminal Procedural Law 2001). Dette betyr at etter loven skal for eksempel en person fra Tsjetsjenia som er etterlyst for lovbrudd begått i Tsjetsjenia og som pågripes et annet sted i den russiske føderasjonen, sendes tilbake til Tsjetsjenia for straffeforfølgelse.

Det er imidlertid et spørsmål hvorvidt dette er noe som skjer hyppig og i hvilke typer saker det skjer. Landinfos kildemateriale, som det vil bli redegjort for i påfølgende avsnitt, indikerer at tsjetsjenere sjelden pågripes andre steder i føderasjonen og sendes tilbake til Tsjetsjenia for straffeforfølgelse. Der det foreligger konkret informasjon om den enkelte sak, synes det først og fremst å være profilerte personer som pågripes i andre områder. Det er imidlertid verdt å merke seg at det foreligger lite informasjon om hva den enkelte som pågripes er mistenkt/tiltalt for.

² § 205 omhandler terrorisme. Denne hjemmelen faller inn under kategorien "svært alvorlige" kriminelle handlinger, og har en strafferamme på 8–12 års fengsel (Criminal Code 1996).

³ § 208.1 omhandler organisering av en illegal gruppe. Denne hjemmelen faller inn under kategorien "alvorlige" kriminelle handlinger, og har en strafferamme på 2-7 års fengsel (Criminal Code 1996).

⁴ § 209 omhandler såkalt bandittvirksomhet. Denne hjemmelen faller inn under kategorien "svært alvorlige" kriminelle handlinger, og har en strafferamme på 8-20 års fengsel (Criminal Code 1996).

⁵ § 208.2 omhandler bistand til illegal gruppe. Denne hjemmelen faller inn under kategorien "medium alvorlige" kriminelle handlinger, og har en strafferamme på 6 måneder til 5 års fengsel (Criminal Code 1996).

Respons Nord-Kaukasus: Etterlysninger

Mange av kildene som har uttalt seg om dette forholdet har lite konkret informasjon, men gir sine vurderinger av hvordan de mener at forholdet fungerer.

I en rapport fra European Council on Refugees and Exiles (ECRE 2011) går det fram at tsjetsjenere som bor i andre områder av Russland lever under konstant frykt for å bli beskyldt for kriminalitet. ECRE rapporterer imidlertid ikke om at tsjetsjenere pågripes og sendes tilbake til Tsjetsjenia.

Russian Justice Initiative (RJI) (som sitert i Cedoca, Office for Foreigners & Federal Asylum Office of the Federal Ministry of Interior 2008, s. 33) uttalte i 2009 til europeiske utlendingsmyndigheter at de kjente til noen tilfeller der tsjetsjenere var blitt arrestert utenfor Tsjetsjenia av lokale myndigheter på oppdrag fra tsjetsjenske myndigheter og også arrestasjoner av tsjetsjenere i andre regioner foretatt av tsjetsjenske sikkerhetsstrukturer. Heller ikke RJI ga nærmere opplysninger om hva den enkelte tsjetsjener var mistenkt for. En annen kilde, Center for Information and Analysis (SOVA) (som sitert i Cedoca et al. 2008, s. 37), uttalte overfor de samme europeiske utlendingsmyndighetene at tsjetsjenere svært sjeldent blir etterlyst av myndigheter i områder utenfor Tsjetsjenia.

Danske utlendingsmyndigheter (Udlændingesservice 2011) besøkte Moskva i juni 2011 og intervjuet en rekke kilder om dette temaet. International Organization for Migration (IOM) (som sitert i Udlændingesservice s. 30-31) hevder at hvorvidt føderale myndigheter vil etterlyse en tsjetsjener er avhengig av den enkelte sak. IOM viser videre til at hvis det er forhold som er knyttet til terrorisme, så er det sannsynlig at tsjetsjenske myndigheter vil etterlyse vedkommende føderalt. Andre kilder, deriblant Alexander Verkhovsky fra SOVA (som sitert i Udlændingesservice s. 33-34) og Ekaterina Sokirianskaya fra Memorial St. Petersburg⁶ (som sitert i Udlændingesservice s. 32), hevder at russisk politi andre steder i Russland ikke har høye tanker om det tsjetsjenske politiet og mener at russiske føderale myndigheter ville være avvisende til en anmodning om pågrepelse fra tsjetsjensk hold. Sokirianskaya opplyser at det vil være mer nærliggende å benytte seg av uoffisielle kanaler hvis tsjetsjensk politi ønsker å få en tsjetsjener pågrepet i andre områder. Flere kilder peker dessuten på at det vil være mer trolig at pågrepelse kan skje i naborepublikkene til Tsjetsjenia.

Ingen av de kildene Landinfo eller danske utlendingsmyndigheter har intervjuet kjenner til konkrete eksempler på at personer som har bistått opprørere i Tsjetsjenia, på en eller annen måte, har blitt pågrepet i andre områder av Russland og sendt tilbake til Tsjetsjenia for straffeforfølgelse. Ifølge Gregory Shvedov (som sitert i Udlændingesservice s. 32) kan personer som har bistått opprørere i Tsjetsjenia bli pågrepet andre steder i føderasjonen. Han opplyser videre at Kavkaz Uzel har rapportert om flere slike tilfeller. Pga. uklarhet i dette utsagnet, har Landinfo vært i direkte kontakt med Gregory Shvedov (e-post, februar 2012) og heller ikke Shvedov har mer detaljert informasjon om hva som ligger bak pågripelsene av tsjetsjenere som har funnet sted utenfor Tsjetsjenia. I den danske rapporten peker Shvedov på kidnappinger av personer fra Nord-Kaukasus som skal ha skjedd i St. Petersburg og Moskva. Ifølge Shvedov (e-post, februar 2012) referer kidnappingene i St. Petersburg seg til kidnappinger av slektninger av Makhship Aushev, som var en kjent opposisjonell i Ingusjetia og som ble drept i oktober 2009. Kidnappingene av slektningene skjedde i 2009.

⁶ Ekaterina Sokirianskaya jobber nå for International Crisis Group i Moskva.

Landinfo har funnet referert til et tilfelle fra Ingusjetia der det synes som bistand til opprørere har ført til pågrep utenfor Nord-Kaukasus. Memorials kvartalsrapport for høsten 2010 viser til en pågrep i Moskva. Alikhan Umarbekovich Ortskhanov forsvant fra sin arbeidsplass i Moskva 1. november 2010. Alikhan kom til Moskva to uker tidligere og fikk jobb i et privat sikkerhetselskap. Broren til Alikhan meldte ham savnet hos Memorial og informerte samtidig om at i oktober 2010 ble en god venn av Alikhan, Aliskhan Kuzikov, drept i en operasjon i Nazranovsky-distriktet i Ingusjetia. Broren til Alikhan mente at forsvinningen kunne ha sammenheng med drapet på Aliskhans. Den 8. november fikk broren en telefon fra FSB om at Alikhan ble holdt i forvaring, mistenkt for brudd på straffelovens §§ 208.2 (bistand til illegal gruppe) og 222.3 (illegal oppkjøp/besittelse/salg av våpen begått av illegal gruppe) på ingusjisk og nord-ossetisk territorium (Memorial 2011, s. 33).

Det finnes flere rapporteringer om drap på tsjetsjenere i øvrige Russland eller i utlandet. Det mest kjente tilfellet er drapet på den tidligere opprøreren og senere Kadyrovs sikkerhetsvakt, Umar Israilov, som ble drept i Wien i januar 2009 (Udlændingesservice 2011, s. 81). Det synes imidlertid å være enten profilerte personer som har fremstått som en trussel for president Ramzan Kadyrov eller mindre profilerte som har hatt noe personlig utestående med Kadyrov, som er utsatt.

En advokat Landinfo intervjuet i Nord-Kaukasus november 2011 uttalte at han kjente til at tsjetsjenere som har deltatt i opprørgrupper har blitt pågrepet og returnert til Tsjetsjenia fra andre områder i Russland, men kjente ikke til saker der personer som har bistått opprørere har blitt pågrepet og returnert.

Har politi ved kontrollpostene oversikt over etterlyste personer?

Norske utlendingsmyndigheter, deriblant Landinfo, har gjennom flere reiser til Nord-Kaukasus sett at det har blitt færre og færre kontrollposter på veiene mellom Nord-Ossetia, Ingusjetia og Tsjetsjenia. I 2002 var det en rekke kontrollposter i områdene og bilene ble systematisk stoppet for kontroll. Kontrollen økes imidlertid ved enkelthendelser og kontrollposter kan settes opp for en midlertidig periode.

I dag er det slik at ikke på langt nær alle biler stoppes ved de kontrollpostene som fortsatt er i funksjon. Enkelte ganger stopper imidlertid politiet en rekke biler og andre ganger ingen.

Situasjonen er ikke forutsigbar. Passasjerenes pass sjekkes ikke automatisk. Kontrollpostene har registre over personer mistenkt for alvorlig kriminalitet, såkalt høyt profilerte. I tillegg har de registre over stjalne biler eller biler angivelig brukt av opprørere.

Det er grensekontroll mellom de enkelte delrepublikkene i Nord-Kaukasus. Det er imidlertid mulig å passere grensene ut av Tsjetsjenia selv om en person er etterlyst. De bevoktede grensepostene har ikke installert datasystem og har dermed ikke mulighet til å sjekke hvorvidt en person er etterlyst eller ikke. Ofte er heller ikke grensepostene betjent om natten. Dersom grensevaktene skal klare å hindre noen som er etterlyst i å reise ut, må de ha fått eksplisitt beskjed fra sentralt hold (Representant for en internasjonal organisasjon, intervju i Nord-Kaukasus juni 2009). En advokat i Nord-Kaukasus (intervju, november 2011) opplyste at han nettopp hadde kjørt fra Groznyj til Nalchik i Kabardino Balkaria og hadde passert fem grenseoverganger uten å bli stoppet ved noen av dem.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Cedoca (Belgium), Office for Foreigners (Poland) & Federal Asylum Office of the Federal Ministry of Interior (Austria) (2008, 10. september). *FFM Moscow 2008. A joint mission by experts from Belgium, Austria and Poland*. [s.l.]: Cedoca (Belgium), Office for Foreigners (Poland) & Federal Asylum Office of the Federal Ministry of Interior (Austria). Tilgjengelig fra http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_Service/Report_FFM_Moscow_2008.pdf [lastet ned 29. februar 2012]
- [Criminal Code] (1996, 13. juni). *The Criminal Code of the Russian Federation No. 63-FZ of June 13, 1996*. Moskva: Statsdumaen. Tilgjengelig fra <https://www.unodc.org/tldb/showDocument.do?documentUid=8546> [lastet ned 5. mars 2012]
- [Criminal Procedural Law] (2001, 18. desember). Criminal-Procedural code of the Russian Federation, No. 174-FZ. Moskva: Statsdumaen. Tilgjengelig fra <http://legislationline.org/download/action/download/id/1698/file/3a4a5e98a67c25d4fe5eb5170513.htm/preview> [lastet ned 29. februar 2012]
- ECRE (2011, mars). *Guidelines on the Treatment of Chechen Internally Displaced Persons (IDPs), Asylum Seekers and Refugees in Europe*. Brussel: ECRE. Tilgjengelig fra [http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/\(httpDocuments\)/B1AEA17E84778267C125784F00458E17/\\$file/Guidelines-on-the-treatment-of-Chechen-internally-displaced-persons-IDPs-asylum-seekers-and-refugees-in-Europe-2011.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/(httpDocuments)/B1AEA17E84778267C125784F00458E17/$file/Guidelines-on-the-treatment-of-Chechen-internally-displaced-persons-IDPs-asylum-seekers-and-refugees-in-Europe-2011.pdf) [lastet ned 29. februar 2012]
- Memorial (2011, 26. januar). *The situation in the zone of conflict in the North Caucasus: an evaluation by human rights activists. Autumn 2010*. Moskva: Memorial. Tilgjengelig fra <http://www.memo.ru/2011/03/03/0303111.pdf> [lastet ned 23. mars 2012]
- Udlændingesservice (2011, oktober). *Chechens in the Russian Federation. Report from Danish Immigration Service's fact finding mission to Moscow and St. Petersburg, in the*

Respons Nord-Kaukasus: Etterlysninger

Russian Federation 12 to 29 June 2011. København: Udlændingesservice. Tilgjengelig fra <http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6EC0730B-9F8E-436F-B44F-A21BE67BDF2B/0/ChechensintheRussianFederationFINAL.pdf> [lastet ned 29. februar 2012]

Muntlige kilder

- Advokat. Intervju i Nord-Kaukasus november 2011.
- Diplomatkilde. Intervju i Moskva februar 2010 og e-post desember 2011.
- Federal Migration Service (FMS). Intervju i Moskva november 2011.
- Internasjonal NGO. Intervju i Moskva februar 2010.
- Internasjonal organisasjon. Intervju i Nord-Kaukasus juni 2009.
- Memorial. Intervju i Moskva februar 2010.
- Memorial i Nazran. E-post juni 2010 og september 2011.
- Shvedov, G. Redaktør i Kavkaz Uzel. Intervju i Moskva februar 2010, Oslo mars 2010 og Moskva november 2011 og e-post februar 2012.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.